

BISERICA și ȘCÓLA.

Fóe bisericescă, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMNECA.

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondențele să se adreseze la Redacțiunea dela
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl.—cr.	Pentru publicațiunile de trei ori ce conțenu cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte 4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.	„BISERICA și ȘCÓLA“
„ „ „ „ jum. an 2 „ 50 „		Îar banii de prenumerațiune la
Pentru România și străinătate pe an 7 „ — „		— „Tipografia diecesană în Arad.“ —
„ „ „ „ j. a. 3 „ 50 „		

Studii asupra căsătoriei.

Aprópe în tóte statele cestiunea căsătoriei este una din cestiunile celea mai controversate. În unele state se privesce căsătoria ca un *contract civil*, în altele ca un *act religios*, și în altele ca o instituțiune *civilă-religióasă*.

Biserica însă recunoște ca legitimă singură unirea religióasă între barbat și soție. Acesta însă nu esclude ca persoanele ce voescă a contracta căsătoria să nu-și reguleze cestiunile privitoare la partea materială, la averea și succesiunea lor, prin auctoritățile civile. Astfel se face căsătoria în România. Dar fiind că și acolo domnesce óre-care confusiune și incertitudine în privința atribuțiunei auctorității civile și a celei bisericesci în materia de căsătorie, savantul jurisconsult *G. Filiti*, procurorul general la înalta Curte de Casațiune, a tractat cestiunea acesta într'un discurs rostit cu ocasiunea redeschiderei Curtei de casațiune.

Unindu-ne cu cercetările sale științifice asupra căsătoriei, estragem aci părțile doctrinare din interesantul discurs, siguri fiind că atât preoții cât și laicii vor citi cu plăcere asemenea lucrare savantă.

Trebuie se declarăm însă că primind în parte teoriile Dnului Filiti asupra căsătoriei, nu putem primi și concludsiunile Dsale întocmai. Dacă se recunoște odată benedictiunea religióasă ca singură lucrare, ce dă valóre legală căsătoriei, recunoșcă-se atunci auctoritatea bisericeii deodată ca singură competentă a desfăce căsătoria, iar tribunalele civile pronunciesc asupra ei din punct de privire juridic, asupra averii și a succesiunei numai.

I.

Organisarea familiei în legislațiune constituie un sistem a parte.

Legiuitorul modern ca și legiuitorii veacurilor trecute s'au ocupat de familie în deosebii, afectând un titlu întreg contractului de căsătorie, nevoind un alt discuta la olaltă cu celelalte contracte, pentru că organizația familiei constituie în legislațiune un întreg sistem și un sistem cu totul a parte, ca unul ce primesc un element nou care predomină în tóte dispozițiunile legislative, vrea să se dică elementul moralității.

În adevăr, prin proprietate se consideră dominația omului asupra lucrurilor materiale; această do-

minațiune se modulază în virtutea principiului egalității, după care principiul libertatea fie căruia se marginesce acolo unde începe libertatea celorlalți; astfel că și dominațiunea fie-căruia asupra lucrurilor materiale se opresce acolo unde începe dominațiunea altora.

Omul însă, de și este o ființă liberă, el este totdeuna și o ființă sociabilă, ca atare, are adesea nevoie să modifice limitele dominațiunei sale asupra lucrurilor materiale; această modificare este sorginta convențiunilor, iar îndeplinirea lor este lăsată bunelor credințe reciproce.

Prescripțiunile codului civil despre obligațiuni, sunt menite a evita neînțelegerile și a deslega conflictele ce se pot ivi din neîndeplinirea celor *stipulate*. De asemenea, dispozițiunile acestor legislative sunt menite a garanta și despăgubirea ce se cuvine persoanelor cari pot fi victima unui prejudicț din partea acelor cari, nesocotind legea, comit un delict.

Dar tóte acestea sunt bune când este vorba numai de lucruri materiale, nu astfel însă putem raționa și când ne ocupăm de unirea a două persoane spre a trăi împreună.

În materia ce ne preocupă este în joc valórea morală a persoanelor și iată pentru ce pretendem că aci avem a face cu un element nou care după cum am dis, este elementul moralității.

Vorbind astfel, nu înțelegem a dice că morala este streină celorlalte contracte și obligațiuni, dar voim să arătăm, că contractele comune, în genere, au o relațiune negativă cu morala, din cauză că este de principiu, că părțile contractane pot deroga la legea generală prin convențiuni, cu singura restricțiune a art. 5 din codul civil, relativ la ordinea publică și bunele moravuri. Sunt acte licite pe cari legea nu le prohibă dacă nu contravin dispozițiunilor citatului art. 5, pe cari însă morala le desapróbă. „Non omne quod licet honestum est“ a dis jurisconsultul roman Paul¹⁾; așa, de exemplu, în pură teorie, împrumutul, vinderea, etc., sunt fapte reprobate de morala, dar numai atunci aceste contracte le prohibă legea, când ating ordinea publică și bunele moravuri; precum când s'ar cumpăra libertatea unui om, sau s'ar înșela un minor, profitând cineva de neexperința sa, scl.

1) Dig. de regulis juris lib. I. tit. 17.

Relațiunea contractului de căsătorie însă cu morala nu este numai negativă, ci și pozitivă; morala și dreptul se contopesc și din morală estragem definițiunile dreptului în ceea ce concerne căsătoria.

În organizarea familiei arbitrarul voinței dispăre. Această rezultă din faptul că, după cum am văzut, contractele se pot modifica tot deuna după voința arbitrară a părților contractante de vreme ce relațiile dintre soți, dintre tată și fiu șcl., sunt și rămân tot-deuna așa precum le-a regulat legiuitorul, din cauză că la această organizație a familiei se interesează esențialmente morala. Fenomenul acesta îl observăm la toate legislațiunile, și chiar în țările unde, neexistând lege scrisă, obiceiul ține locul de lege. Și nici nu poate fi altfel; căci îndată ce vom admite, că fie-care individ poate să-și conducă viața după instinctele numai a propriei sale naturi, ne având nimica de comun cu semenii săi, desbrăcată de verice sentimente, societatea nu mai există.

Și iată pentru ce vedem societățile în antichitate consistând în viața uniformă a familiilor. Așa și până astăzi conservă starea patriarchală a familiilor. În Roma antică puterea părintescă (patris potestas) domina totul.

Cu timpul însă societățile dezvoltându-se și progresându, libertatea individuală își luă un avânt puternic; rezultatul acestui avânt fu reacția contra datinelor organizării familiei.

De această reacție sunt inspirați aceia cari nu voescă a recunoște nici o particularitate contractului de căsătorie și cari, prin urmare, îl confundă cu celelalte contracte comune.

II.

Căsătoria nu este o convențiune, un contract simplu.

Dacă este esactă a dice că contractele au de obiect lucruri materiale, nu putem, în mod serios și fără nici o distincțiune, să dăm aceeași definițiune și căsătoriei, care are dreptă cauză însăși persoanele și conviețuirea lor.

Este adevărat că consimțământul reciproc al soților spre a se căsători împreună, exprimat într'un mod liber, în afară de veră ce înjurare, ține de esența contractului; dar clausele acestui contract nu se regulază după libera voință a părților contractante, ci după espresele prescripțiuni ale legii; din cauză că, după cum am văzut deja, moralitatea este un element esențial al organizării familiei, și societatea se interesează ca acest element să predomină la toate contractele de căsătorie, moralitatea fiind pârghia cea mai puternică spre întărirea ordinii publice.

Astfel de și la contractele comune termenii lor depind de modul în care au voit sau au ajuns a se înțelege părțile contractante, la căsătorie, chiar actele dotale puțin se pot depărta, în termenii lor, de cele dictate de lege.

Consecuent acestui principiu, la contractele comune consultăm legea numai în casă când părțile nu își au manifestat în mod clar voința lor și prin urmare, numai spre a remedia la tăcerea părților contractante, sau pentru ca să anulăm convențiunii contrarii bunelor moravuri.

La contractul de căsătorie din contra legiuitorul intervine în mod imperativ. Arbitrariul în materia de căsătorie nu există de cât în alegerea persoanei, cu toate că și această libertate se mărginește prin impedimentele la căsătorie; totu însă ce con-

terne obligațiunile reciproce ale soților și ale copiilor, este regulat în mod invariabil prin lege, obligațiuni pe cari părțile nu le pot modifica prin nici un fel de convențiune.

În fine, în contractele comune o parte poate să nu se supună la îndeplinirea obligațiunii ce își a luat prin contract, preferind să plătească despăgubirea la care ar putea fi condamnată de justiție; și acesta, pentru că mobilul acestor contracte este profitul, câștigul material, și legea admite legalitatea unor asemenea pretensiuni. Putem însă argumenta totu astfel și în materie de căsătorie? Dar cine ar cuteza să susție că și mobilul căsătoriei ar fi totu interesul material? Când se discută în Franța codul civil în privința adopțiunii, Napoleon cel mare, făcându aluziune la interesul material ca singurul mobil al contractelor comune, a spus: „Un contract nu conține de cât obligațiuni geometrice, el nu conține sentimente.“ (1)

Evident dar că mobilul căsătoriei trebuie căutat mai cu seamă în înclinarea, afecțiunea, iubirea, ce-și dătesc soții reciproc. (2)

Este adevărat că și opinia acelor cari cred, că scopul căsătoriei este dobândirea de prunci și creșterea lor, se apropie mult de înțelesul moral al căsătoriei, pentru că este natural ca părinții buni să crească bine copiii lor, și faptul acesta interesează foarte mult societatea; dar nu se poate admite această opinie ca singura țintă a căsătoriei, din cauză că nu toate căsătoriile sunt fecunde în dobândirea de prunci, și cu toate acestea nu s'a gândit nimenea a pretinde disoluțiunea unor asemenea căsătorii, (3) sau micșorarea credinței și iubirii ce își au jurat soții, astfel că toți aceia cari nu au dobândit copii sau i-au pierdut, continuă de a fi soți pentru că s'au legat a purta împreună sarcina vieții; și dacă natura nu le au procurat și această bucurie, de a avea copii din căsătoria lor, morala nu a liberat de sânteniă angajamentelor ce își au luat.

Marele filosof al anticității Aristotel, voind a stabili enorma diferență ce există între om și toate celelalte viețuitoare, a spus: Conviețuirea bărbatului cu femeia nu are de scop unic dobândirea de copii; această unire are de scop mai cu seamă grija de a-și procura în comun cele necesarii vieții. În adevăr sarcina fiecăruia din acesti asociați se alege numai de cât, și este diferită sarcina bărbatului de aceea a femeii; astfel își dau unul altuia un concurs mutual, punându în comun mijlocele de cari fiecare din ei dispune. De aceea în aceste feluri de uniri utilul se întâlnește specialmente cu plăcutul. (4)

Ca să ne dăm bine seamă de cele mai sus rostite, credem necesar să amintim, în trecut și pe cât cadrul nostru restrâns ne va permite, care era definițiunea căsătoriei și cum se contracta ea la Romani, precum și cari sunt reformele salutare introduse de creștinism; căci este incontestabil, că legislațiunea căsătoriei s'a format în marele spațiu de timp ce desparte Roma clasică de Bizanțul creștin.

(1) Mem. sur le consulat pag. 422.

(2) Arist, oconom III.

„Idealul ce se poate spera în căsătorie este legătura dintre soți pentru toate sarcinile și pentru toate bucuriile vieții“. Jon Pretere, discurs de deschiderea Curții de apel din București pe anul 1879—1880.

(3) După Erodote V. 30, ver. 61 numai la Spartiați fără nici un cuvânt se depărta femeia stărpă.

(4) L. I. de rit. nup. XXIII. 2. L. 4. C., de crim. exp. her. IX. 32. B. 28. d. 1. §. 1.

III.

Căsătoria în dreptul Romană.

Printre diversele definițiuni ce tecstele romane dau căsătoriei, evidentă că cea mai expresivă este aceea a lui Modestin, care sună astfel: „Nuptiae sunt conjunctio maris et faeminae, et consortium omnis vitae: divini et humani juris comunicatio.“

Acastă formulă (1), de și ne arată clară că soții sunt asociați și egali între ei (2), dar această egalitate nu rezultă din toate modurile după cari se contractau căsătoriile la Romani.

În adevăr, încă din epoca cea mai îndepărtată a dreptului Romană, două principii guvernau totă materia dreptului: dreptul strict și echitatea. Fenomenul acesta ni se înfățișează și în materia de căsătorie.

În două moduri se contractau căsătoriile la Romani.

După dreptul strict femeia devenia proprietatea bărbatului, căci întreaga familie era proprietatea sa; după echitate femeia rămânea liberă și prin urmare devenia egală bărbatului său.

De câte ori se contracta căsătoria după dreptul strict, femeia devenia supusă bărbatului său (in manum convenire]. Pentru acest fel de însoțire se întrebuntau trei mijloce:

1) Posesiunea anuală a femeii de către bărbat (usus) (3), pentru că femeia rămânea un an întreg în casa bărbatului, fără a se întrerupe prescripția prin lipsa ei din casă trei nopți (trinoctium) în cursul acestui an.

2) Vinđarea cu formalități solemne (coemptio),

3) Solemnitatea religioasă (confareatio].

Căsătoria contractată conform dreptului strict, numai libertate și egalitate nu presintă pentru femeie, din cauză că densa se consideră ca fiica soțului său (filiae loco) și soră a copiilor ei (sororis loco); cu modul acesta se desfăcea ver-ce legătură a femeii cu propria ei familie.

În cazul însă în care căsătoria se contracta conform regulilor echității, adică sub forma libertății individuale, femeia conserva neșmutate legăturile cu propria ei familie, și rămânea sub puterea părintescă a părintelui său, dacă el trăia. În genere, această căsătorie se efectua prin un simplu consimțământ, fără ca bărbatul să aibă vre-o putere asupra femeii sale.

Acastă căsătorie în adevăr era un simplu contract ce se putea resilia în mod unilateral.

Din aceste puține envinte rezultă, că la Romani căsătoria se efectua sau în virtutea principiilor de proprietate și putere ce cetățianul romană avea asupra familiei sale, sau prin contract conform voinței părinților.

Încetă cu încetă însă principiul acesta riguros, în virtutea cărnii femeia devenea proprietatea bărbatului, dispăru (4), așa că sub Tiberiu numai căsătoria prin confareatio se întrebunța, și numai de clerici [flamines diales]; împăratul însă ordonă prin anume lege că și la aceste căsătorii, săvârșite în mod

religios, femeia să rămăe liberă, numind subjugarea ei de către bărbat „horida antiquitas“. (1)

Căsătoria sfârși prin a se contracta numai prin liber consimțământ; dar libertatea individului aduse nestatornicia voinței, astfel că durata căsătoriei ajunsese să depindă de capriciul momentului și de interesele părților contractante.

Nestatornicia în căsnicie, iată ultima stare a societății Romane pe la finele republicei și sub imperiu. Augustă căută prin legea Iulia et Papia Popaea să încurăgeze căsătoriile (2), consacră concubinatul spre a înlesni alianța între persoanele cari nu aparțineau la aceeași clasă. Făcu însă distincțiune între concubină și soție, în sensul că concubina nu se bucura de onorurile bărbatului nisi dignitate, nihil interest.

Acastă stare de lucruri aduse decadenta moravurilor. Să nu uităm însă, că despotismul ce domina la acea epocă, nimicind ver-ce simțământ, ver-ce cugetare liberă, fu una din principalele cauze a corupțiunii moravurilor.

Sub manta despotismului mai cu sémă, invidia, aviditatea, cupiditatea, străbătu cu înlesnire stratele societății, întrebunțându născocirea acea mârșavă ce se numesce josorare și care, neavându nimica stântă, nu cruță nici un mijloc spre a ajunge la scop.

IV.

Reformele introduse de christianismă.

Acastă urgie a corupțiunii nu se putea învinge de cât prin christianism.

Veni Mântuitorul lumii și prin propagarea cuvântului lui Dumnezeu, refăcu din temelie consciința omului. Christianismul nu decretă legi noi, căci destule și multe bune erau legile esistente, căută numai să redeștepte în omă consciința propriei sale valori; și iată pentru ce găsim puține precepte despre căsătorie, dar foarte eficace spre reformarea și realțarea sufletului.

Prima definițiune și cea mai apropiată de înțelesul morală al căsătoriei o găsim în noul testament. Acastă formulă sună astfel: „Pentru acesta va lăsa omul pe părintele său și pre muma sa, și se va lipi de femeia sa, și amândoi vor fi un corp.“ (3).

Apostolul Pavel se exprimă și mai clară prin frasele următoare: „Dar nici bărbatul nu este fără femeie, nici femeia fără bărbat în Domnul,“ (4) și supunerea femeii către bărbat o admite întru atâta numai, întru cât femeia, ca ființă mai slabă, are nevoie de protecția bărbatului, astfel bărbatul se declară de „cap al femeii precum Christos este capul bisericii.“ (5)

Apostolul Pavel sfârșesce prin a numi căsătoria „taină“ (mister). (6)

(1) Tacitus Annal. III. 111. 25. Gajus II. III. 144. 286.

L. 64 72. §. 4. L. 74. 79. §. 4. de condit. (§. 35—1).

(2) L. 3. de concub. [25—7]. L. 49. §. 4. de legat [32]. L. [3 § 1 de donat. [24—1], această lege fu aprobată multă mai în urmă v. Nevel. 91.

(3) Apost. Pavel epist. către Efesenii cap. V. 31.

(4) Apost. Pavel către Corintii, cap. XI. 11.

(5) Apost. Pavel către Efesenii, cap. V. 23.

(6) Epistolă Apost. Pavelă către Efesenii, cap. V. 32. Și Apostolii erau însurați; acesta rezultă din cap. IX, din epistola I a Apostolului Pavelă către Corinteni unde se dice: Aci nu avem dreptul a duce cu noi pe o soră femeie din surorile noastre ca și ceil alți Apostoli și frații Domnului și Chifa. Unii pretind că și Apostolul Pavel era însurat, veđi Renan, St. Paul, pag. 149, de si rezultă contrariu din înțea sa epistolă către Corinteni, cap. VII. 1, 7 și 8,

(1) Accarias. Précis du droit Roumain tom. 1 de justae nuptiae.

(2) Pellat. Précis du droit privé des Romains.

(3) Gajus I. §. 111.

(4) Tacitus Annal. IV. 16. Gajus I. 136.

Din cele ce preced și mai cu samă din sânta Evanghelie, rezultă, că propagarea cuvântului lui Dumnezeu, învingând egoismul prin îndemnul la iubirea aprăpelui nostru, a restabilită împăcarea sufletelor în viața conjugală.

Acastă împăcare sufletescă, acastă armonie a forului interior al soților, trebuia pusă în concordanță cu necesitățile vieții externe, materiale. Sarcina acuesta aparține puterei laice, ^{1]} precum împăcarea sufletelor este atributul exclusiv al bisericeii.

Biserica răsăritului a rămasă fidelă acestei înalte misiuni; astfel că, cu toate ciocnirile sale cu puterea laică, provenite din cauză că nu se stabilise nici odată în mod precis limitele între aceste două puteri, Biserica noastră nu s'a încercatū nici cum a subjugă puterea laică.

Astfelū preceptele edictate de biserică înainte de împăratul Constantin, nu au fost nici odată impuse laicilor. De la acuesta epocă însă începe lupta crâncenă între biserică și Statū.

Marele Constantin, ca împăratū romanū, nu voia să admită nici o stavilă a tot puterniciei sale; elū convoca sinódele, le disolva, și nimica nu avea tãrie fără sancțiunea sa. ^{2]} În sinodulū din Nicea elū a propus formula simbolului credinței adăogând în proiect cuvântul „homousios“ (celū ce este de o ființă ^{3]}).

Cele mai multe dispozițiuni despre căsătorie sunt edictate de împărați. Patriarhii însă, au introdus la aceste dispozițiuni diverse adăogiri și modificări, pe cari împărații le sancționaū dândule putere de lege; prin mijlocul acesta benedictiunea religioasă a cununiei luă putere de lege în secolele VIII și XII ^{4]}

Împărații dar aveau o jurisdicțiune completă atât în afacerile laice cât și în cele bisericesci.

Cu toate acestea s'a întemplatū une-orī ca și Biserica să se ocupe de afacerile judecătorești din cauză, pôte, că societatea, trecând atunci prin aspre încercări, judecătorile perduseră multū din prestigiul lor.

Ori cum ar fi, în lupta crâncenă ce se încinse pe aceste timpuri anormale în Europa apusenă, biserică romană simți superioritatea sa în acuesta luptă față cu puterea laică, și nu lipsi de ași aroga subjugarea acestei puteri.

Spre a ajunge la acest scopū, biserică apusenă pretinse, că de vreme ce omulū se compune din suflet și materie (trup), apoi sufletul domină materia, că prin urmare puterea laică nu pôte fi de cât brațulū cu care trebuescū executate decretelē bisericeii. Astfelū patriarhulū Romei, fundându-și tronulū apostolicū pe bazele theocrației, își puse pe capū îndoită corônă (regnum), considerându-se ca reprezentantulū lui Dumnezeu pe acest pământū și împăratulū împăraților. ^{5]}

Cu asemenea principii nu este de miratū dacā biserică apusului și-a arogatū o întregă jurisdicțiune asupra căsătoriilor.

Reacția contra acestei a tot-puterniciei a înspiratū, după cum amū arătatū, pe aceia cari, luând căsătoria de sub jurisdicțiunea bisericeii, se încercă să dovedescă că maritagiulū, față cu dispozițiile codului civilū, este unū simplu contractū ^{6]}, fără să se gâ-

descă că cu modulū acesta se recunósce valórea morală a căsătoriei.

Dar acuesta temere nu pôte exista nici odată în România, țarā eminentē ortodoxă.

În adevărū biserică răsăritului întinse jurisdicțiunea sa asupra căsătoriilor abia pe la finele împărăției bizantine, când mai că dispăruse autoritatea judecătorească. Acuesta jurisdicțiune se desvoltă sub dominațiunea barbară, când episcopii judecaū tóte conflictele ce se iviaū printre creștini.

Era dar naturalū ca acuesta jurisdicțiune precară și impusă bisericeii de nevoile timpului ce străbătea, se dispară de odată cu încetarea cauzelor cari i-au datū nascere; deci, codulū nostru civilū, dând tribunalelor civile judecarea afacerilor relative la căsătorie, nu a introdusū nici o inovațiune, ci s'a grăbitū a face cea ce legislațiunile anteriore de multū trebuia să facă, a adusū adecă lucrurile în starea lorū morală de mai înainte.

Idea inmortalității.

[Continuare și fine].

În Testamentulū nou credința unei continuități personale apare sub impresiunea biruitoare a învierii lui Isus în deplină siguranță triumfală și speranță de fericire. Isus însuși vorbește despre lumea cealaltă ca de una binecunoscută. Cuvintele lui despre învierea sa, revenirea sa (parusie), județului și lumea morților cuprindū clarū ideia unei inmortalități transcendente. Opiniunea sa despre starea sufletelor după mórte ni-se presentă mai detaliatū în parabola despre omulū bogatū și sêraculū Lazar (Luca 16. 22). Afară de acea asem. Luca 2. 31; 10. 15; 12. 47; 13. 28; 16. 9; 23. 43, 46; Mat. 5. 26; 10. 28; 16. 28; 12. 40; mai vêtosū parabola despre județului generalū Mat. 25. 31 s. m.

Dintre apostoli Paulū ni dă cea mai desvoltată învățatură despre materia noastră, cu deosebire veđi I. Cor. 15. unde vederile sale despre corpulū transformatū, care îlū vorū avea credincioșii în ceriū, sunt de interesū specialū (v. I. Cer. 15. 35. s. m; II. Cor. 5. 6—9). Ideia curândeii reveniri a înălțatului Christosū confere întregēi sale evlavii trăsătura caracteristică (I. Test. 4. 13 s. m; Filip. 1. 21, 23). Elū dice despre sine, că a fost odată înălțatū în alū treilea ceriū (II. Cor. 12. 2 s. m).

Epistólelorū lui Petru este propriā ideia operărei lui Christosū asupra morților (Petru 3. 19; 4. 6].

În apocalipsa lui Ioan aparū deja martiriū creștinū în gloriā cerescă (6. 9. s. m) În jurulū mielului, care a învinsū, este adunată o turmă mare de cei salvați (14. 1. s. m; 15. 2 s. m; 19. 1 s. m;]

La unū renume specialū a ajunsū învățatura Apocalipsei despre viđibila reapărere a lui Christos în lume spre împărăția de o miă de ani, așa numitulū Chiliasm (22. 2).

Cea mai ulterioară scriere nouătestamentară, evangelia lui Ioan, are în urmarea caracterului sêu spiritualistic unū șirū de pasaje, cari favorēdă o spiritualisată, imanentă și panteistică învățatură a inmortalității [Ev. Ioan 4. 4; 6. 33, s. m; 3. 15; 8. 51 s. m; 11. 25 s. m. ect].

În cursulū desvoltărei dogmelorū bisericesci începutulū învățărei transierioralū în Noulū Testamentū s'a formatū mai departe. Din acuesta rezultă în biserică evulū mediū o zidire gata a lumēi extra-

^{1]} Care putere laică îmbrățișă creștinismulū, grație lui Constantin celū Mare.

^{2]} Novel. Iust 131.

^{3]} Istor. Biser.

^{4]} Nov. 89 a Imp. Leon. — Idem 24 a lui Alese. Comm.

^{5]} Inoc. epist. I, 335, 302 și 326, XI, 89.

^{6]} Bellot, du mariage.

terestrare în trei sfere despărțite: *ceriul* său locul fericirilor, *purgatoriul* său locul curățirii (dela Grigore cel mare în secl. VI). și *infernul* (iadul) locul condamnaților; fiecare sferă cu trepte speciale. Ca o recădere în regiunea materialistică fariseică este a-se judeca învățătura acceptată în asa numitul simbolu apostolescu despre învierea carnei (trupului), în locu de învățătura paulinică despre transfigurarea trupului.

Biserica orientală și cea protestantă condamnară credința purgatorului, unde sufletele puțin păcătoșe dreptu pedepsă petrecu până la curățire și învățară imediată intrare în ceriu său în infern. Eternitatea pedepselor infernale deveni dogmă și cu acesta s'a respinsu învățătura lui Iustin Mart. s. a. despre adsumarea de sineși a condamnaților, precum și cea a lui Origen favorită la mistici, despre readucerea tuturor ființelor (I. Cor. 15. 26), și a condamnaților la nevinovația originală.

Până la Leibnitz (1646—1716) și Wolf [1679—1754] se rădicară în creștinătate numai voci isolate, cari trăgeu la îndoială înmoralitatea. Abia cu eșirea din dogmatismul rigid, indresniră unele spirite cugetătoare a statua credința, până aci garantată numai de auctoritatea bisericeii și bibliei, pe unu fundamentu natural-omenesc.

Cu acesta se începu *periodul argumentelor* pro și contra *immortalității sufletului omenesc*.

Din speculațiunea Leibniziană purcesă așa numitul argumentu *ontologic*. — Sufletulu după acesta se ia în legătură cu psihologia platonice ca o simplă, imaterială ființă față de organismulu complicatu a vieței corporali și i-se dau atributele neîmpărțibilității, nedestrucciunii și prin urmare a immortalității. — Acestu argumentu numeră până în zilele noastre mulți aderinți și a aflatu cu deosebire în filosofia Herbartiană o recepțiune în formă modernă, matematică-fisicală.

Kant, carele a analizatu în modūcriticū existența metafisică a sufletului, și nainte de tôte fisica, specialū psihologia, pare că denegă pentru totdeauna valoarea argumentului ontologic.

După direcțiunea materialistică predominantă în fisică sufletulu este productul unei organizațiuni nemărginitū fine, artificioșe a poterilor și materiilor naturale; cu deosebire dacă voimū din comparațiunea întrē sufletulu omenilor și animalelor a conchide ambele la o conformitate multilaterală a funcțiunilor sufletesci.

Cei mai recentī scrutători a vieței transeriore, ca Fechner, Wilmarshof, cugetară a fi necesități după acesta a statua o immortalitate și a sufletelor de animale.

La întrebarea despre immortalitatea sufletului copiilor psihologia vechiă-platonice se lovesce aspru de cea modernă. Cea dintăiu pōte se-o afirme, cea din urmă trebuie se-o nege.

Filosofia pozitivă a seclului nostru este ocupată a dobēndi o mijlocire între ambele aceste extreme contraste. În loculū immortalității sufletului omenescū, s'a pusū immortalitatea personalității omenesci său a eu-lui, punēndu-se totū pondulū pre conștiința omului ca datumul unei origini divine mai sublime. — Mai rămāne însă aci diferența considerabilă: poșede deja materia în personalitatea copilului nematurū la casulū unei mōrte premature capacitatea, de a exista pentru sine mai departe (Weisse, Seydel, Hülsmann s. a.) său dobāndesce-se immortalitatea spi-

ritulu abia prin procesulū moralū a vieței pāmēteșei? [Rothe]. — Acesta din urmă părere stă în legătură cu alū doilea argumentū principalū, celū moralū său *teologic* [după Kant și Reimarus]. Acesta cuprinde credința în immortalitate ca o pretensiune imediată a conștiinței morale.

Ca argumentū moralū său recompensatoriū stă: celū bunū și celū rău primesce plata ce-i compete abia în cealaltă lume, unde se întēmplă transacțiunea între virtute și salucitate.

Acestu argumentū s'a opusū propoziția: omulū trebuie să facă bine în privirea binelui, și să urască răulū în privirea răului. — Moralistiī mai nuoi se îndoescu, că ore eroismulū moralū nu trece preste marginile naturei omenesci, ori de muștră și acolo, unde se trātețdă după jertfa vieței, și întrebă, ore nu pōte dreptaceea o dispozițiā sobră, fără de a merita imputarea egoismulū și în recunōscerea unei dreptăți eterne de dincōci în privire la infacultatea stārei terestrare, se pretindă o plată și pedepsă în transerionū.

Mai plăcută este cealaltă formă a argumentului ethicū, așa numitulū teleologicū, care purcede din necesitatea perfecționării omului. După acesta omulū în vieța acesta nu-și împlinesce misiunea sa; pentru aceea trebuie se existe o viață după cea de acum, unde lui i se face posibilū realizarea scopulū său.

Cele ulterioare argumente istorice, analogice, teologice s. a. pentru immortalitate sunt său de o însemnătate subordinată ori și-au luatū puterea argumentării din cele deja dezvoltate.

Cu privire la Cum? immortalității de bună samă i-s'a otărītū mai apriatū învățătura paulinică despre trupulū spiritualū, care va îmbraca creștinulū după mōrte, ca puterea spirituală a omului cu încetulū se formețe din substanța corporală unū trupū spiritualū, prin ce s'ar dobēndi fundamentulū pretinsū de fisică pentru conștiința și activitatea de sineși a omului. (Baader, Hoffmann, Weisse, Rothe, Ulrici s. a.)

O învățatură sistematică în tôte punctele ce privescū transerionulū în necsū cu germinațiunea conștiinței ne ofere între cei noi numai Rothe în *Ethica* sa teologică. Renumitulū teologū Schleiermacher își basēdă credința immortalității sale pe siguranța unei sale personale cu eternulū salvatoriū.

Direcțiunea materialistică-panteistică negă parte în contrastū cu cele mai de susū argumente ethice, ori ce immortalitate a omului, său cea a spiritului său, ca a unui personalū. În unū modru provocatoriū representă în Anglia și secta spiritistilorū în legătură cu Somnambulismulū (lunaticii) magnetismul animalicū și necromanția (citațiunea spiritelorū, mōrților) credința în continuitatea sufletului omenescū.

Efectulū nemijlocitū, care purcede din catastrofa mōrții pentru sufletū, este acela, că cādēndū de pre elū velementulū pāmētescū și relațiunea sa cu lumea pāmāntescă, pentru elū (sufletū) rămāne numai o relațiune, adecă relațiunea cu Ddēu. Sufletulū decedatū nu este mai multū nici femeie, ci isangelos (Luca 20. 36), adecă nu altceva decâtū o simplă creatură personală dependintă de Ddēu. Cu simțulū dependinții ajuns la absolută activitate s'a desceptatū conștiința sufletului la deplină putere și vitalitate, așa că sufletulū cu siguranță absolută prin sine sîngurū află, cum stă elū față de Ddēu. Pre când dreptū acesta păcătoșii cu conștiință turmen-

tată esu din lumea temporală-spațioasă, pre atunci dreptii sunt pătrunși de cunoștința comuniunii lor cu Domnul, cu fericita presințire a transfigurării cereșci. Pentru densii *ekdemesai ek ton somatos* este esențială o *ektemasai pros ton Kirion* (Cor. II. 5.) Intrațea însemnă, scriptura acēta unire a creștinului cu Christosū prin mōrte mai aprōpe ca o *koi-mastai* ca o *syn hristo kateydein*, ca *agapaysis, sabbatismos* (I. Tess. 4. 13. 5. 10. Ev. 4. 9. 10.). Deja din aceste însemnări se lămuresce, că starea, în care sufletul întră prin mōrte, nu este ultima țintă, la care elū are se ajungă, ci o stare intermedială (status intermedius) între mōrte și județ-înviere; (v. Iustin Dial. c. Tr. §, 80.). Sufletul este decedatū în lumea temporal-spațioasă, dar încă nu intratū în deplină pozițiune a *zōē aionios* (vieța eternă).

Perfecțiunea vieței eterne (*zoe aionios*) se întâmplă cu învierea, prin care trupurile ērăși se împreună cu sufletele, cărora aū aparținutū pe pământū. Trupurile re'nviate însă suntū în starea transfigurării, adevă eliberate de povara materialității crasse, ce îngrenia spiritulū; corporalitatea nu are caracterul fragilității, ci a infragilității, fiind corporalitatea transfigurată pătrunsă și stăpānită de spiritū compune o completă iconă organică a spiritului, adevă plină de vieța spirituală și (Luca 20. 36.) āngerșca și așa insexualū. Contrastul și dualismul ființei spirituale și corporale, ce a subversatū în esistența de dincōci, încētă. — Acēta stare este netrecētore (Mat. 6. 20. Luca 12, 33. I. Cor. 9. 25. Kor. 10. 34.), liberă de mōrte (Luca 20. 36. I. Kor. 15. 54. II. Cor. 5. 4. Apocl. 21. 4.), de durere (II. Tess. 1. 7. Apel. 21. 4.), pēcatū (I. Cor. 15. 56. Apel. 19. 8.), discordiā și lucru (Kor. 4. 9—11). Este starea unei nerestrinse recunoștinți a adevărului [I. Cor. 13. 9. s. m.) a unei priviri directe a lui Ddēu (Mat. 5. 8.), a unei priviri a Salvatorului în adevărată sa figură [Evr. 12. 14. I. Ioan 3. 2.) — O adevărată fericire! — Acēta fericire se bāsēdă pe comuniunea intimă cu Ddēu [asem. Apel. 22.], fericitii sunt în sensul realū fii lui Ddēu (Luca 20. 36.) Ei sunt împreună cu Christosū și participă la mārirea și imperāția sa (Mat. 19. 28. I. Cor. 6. 3. Filps 1. 23. I. Tess. 4. 17. 5. 10. II. Tess. 2. 14. Evr. 12. 24]; ei sunt în comuniune cu tōte ce aū ajunsū la perfecțiune [Evr. 12. 22. s m]. — Fiindcă ideia unei plăți ceresci, mijlocite prin Christosū (Ioan 3. 86. 5. 24. Col. 1. 27. Evr. 5. 9.), nu este eschisă, acceptānduse și diferite soiuri de plăți (trepte a-le fericirei Mat. 5. 19. 10. 41. 25. 14—30. Luca 12. 19—27. 19. 12—27. Rom. 2. 6. I. Cor. 3. 8. II. Cor. 9. 16.): așa și ideia immortalității, fară de a mai consulta filosofia acelorū ce nu recunoșcū auctoritatea bibliei și nu urmēdă tradițiunei ci pe basa esperințelorū voescū a strābate la cunoștința lucrurilorū mai înalte, — avemū se o cāutāmū în cuprinsulū religiosū alū bibliei, unde aflāmū cea mai concretă espresiune pentru consciința credinței nōstre.

Fără immortalitate creștinismulū preste totū nu are nici o valōre.

B. B. Herendeșcianulū

O conferință preoțescă învățatorēscă.

Preoții și învățatorii din protopresbiteratulū Aradulū conform cerculariulū consistorialū dto. 31 Iuliu 2883 Nr. 1467. — s'aū întrunit în conferință la 13/25 Octobre a. c. în sala institutului pedagogico-

teologicū din Arad, la care aū luat parte cei che-mați în numărū considerabilū.

Părintele administratorē protopresbiteralū Moise Bocșianū a deschisū ședința prin unū discursū potrivitū. Agendele conferinței fiindū stabilite în susmenționatulū cerculariū, acele s'aū pertractatū cu cea mai mare interesare din partea celorū presinți, dreptū dovadă că preoții și învățatorii nōștri simțescū greutățile timpurilorū în cari trăimū, și sunt pătrunși de dorulū de a conlucra la ameliorarea sorții nōstre în acestū timpū de urgiā.

Și până când se va publica în acestū jurnalū decursulū întregū alū acestei conferințe însemnām pre scurtū, că conferința din Arad cu referință la resoluțiunea consistorială de sub 1. a enunțiatū ca, și până când se vor potē înființa în singuraticile parochiū bibliotecī populare, să se conlucre din tōte poterile la înființarea bibliotecilorū școlare; ēr spre scopulū înființării acestora fiecare comună bisericēscă se fie obligatā a procura pentru biblioteca școlară unū diariū bisericēscū și altulū școlarū, acceptānduse în parte dela fiecare preotū și învățatorū ca și ei să-și țină celū puțin cāte o fōiā romānēscă! ēr pentru orientarea comunelorū bisericēsci întru înființarea bibliotecilorū școlari și populari se rōgă Ven. Consistoriū a forma în centrulū diecesei o bibliotecă carea să servēscă de modelū: nu altcum prin unū conspectū să se recomānde comunelorū bisericēsci cārțile demne de procuratū pentru numitele bibliotecī.

Resoluțiunea consistorială de sub 2. pentru formarea bibliotecilorū protopresbiterale s'a transpusū la loculū competentē, la comitetulū și sinodulū protopresbiteralū cu recomandare.

Discusiunea mai interesantā a avutū locū la resoluțiunea consistorială de sub 3. în privința capitalisării birului preoțescū și salariulū învățatorēscū; în acēta privință conferința a stabilitū a se recomānda preoțilorū și învățatorilorū spre esecutare unde va fi posibilū, de altcum conferința a enunțiat că realizarea acestei dorințe — în protopopiatulū Aradulū — depinde multū dela punerea în lucrare necondiționat a concludulū conferinței din Timișōra din 1882. prin care acēta a accentuatū convertirea rațională a averilorū bisericēsci în nemobile.

Și până s'ar potē realiza însă capitalisarea birului preoțescū și salarielorū învățatorēscī, încasarea acestora să se împunā prin Consistoriū comitetelorū parochiali respective casariulū cūltualū, ca se nu fie preoții și învățatorii siliți a-și încasa înșiși competențele lorū.

Nu mai puținā interesare s'a arētatū față de resoluțiunea consistorială de sub 4. în privința participării preoțilorū și învățatorilorū la ospetele poporului, la nunți, pomeni ect. fiind că unii afirmaū că este inconvenientū ca preoții și învățatorii se ia parte la aceste, fiindcă e degradatorū pentru dānșū, destulū că după desbateri pro și contra conferința a enunțiatū aprōpe în unanimitate susținerea usului de până aci.

Resoluțiunile consistoriale de sub 5. în privința dedicării învățatorilorū cu mai multū zelū la propunerea economiei, și cea de sub 6. ca Apostolulū și psalmii să se cetēscă în bisericī prin școlari — s'a lutatū la cunoștință cu aceea ca Ven. Consistoriū să stārue ca „Apostolulū și „Psalmierulū — Ciaslovulū“ să le tipārēscă cu litere romāne fiind acēta o lipsă de tōte dīlele în bisericēle și școlele nōstre; — iar

cu privire la rezoluțiunea consistorială de sub 7. în privința păstrării datinelor și portului național — conferința adresează rogară către Ven. Consistoriul ca se sistematizeze la institutul nostru pedagogico-teologic o catedră pentru propunerea industriei de casă.

În speranța de a vedea cât mai curând realizate cele petrecute în această ședință, și după ce cei prezenți și-au exprimat recunoștința și mulțămirea lor presidului pentru buna conducere, conferința s'a finit, ducând fiecare participante cu sine încă o dovadă despre iubirea și dragostea cu care la toate ocaziunile sunt întimpinați factorii acestui protopopiat de administratoarele lor protopresbiterale, căruia toți i-au ținut se trăescă la mulți ani!! C....

D i v e r s e.

* Conferință literară. Mercuri seara la 6 ore d. am. în ziua s. martiră Dimitrie va prelege d. prof. T. Ceonța în sala cea mare a institutului pedagogico-teologic despre „*Timpurile ghiatoase și diluviu*“. Oterte benevole în favoarea înființării alumnului-seminariului se primesc la intrare și se vor cuita pe calea publicității.

* Limba românească în Basarabia. Diarul *Posta* scrie că noul arhiepiscop al Basarabiei, *Serghie*, condus de idei mai liberale și mai evanghelice, a ridicat ordinul predecesorului său și a dispus ca să se imprime în tipografia de la Chițcani și cărți bisericesti în limba română. Se crede că venerabilul prelat (câci e de aproape 70 ani) a luat această dispoziție nu numai ca o măsură favoritoare pentru Români, ci pentru că așa sunt principiile sale neschimbate și pe care le-a profesat și mai înainte ori unde a fost în serviciu. El crede că fiecare creștin trebuie să se roge și să asculte rugăciunea către Dzeu în limba sa maternă. 2) A dispus de asemenea ca în toate comunele române din Basarabia serviciul divin să se facă în limba română, ceea ce era interzis până acum tot din ordinul fostului arhiepiscop Pavel. Aceste măsuri au produs mare bucurie printre Români. Ele sunt apoi onorătoare pentru sentimentele liberale ale noului arhiepiscop. Români Basarabani îi sunt adesea recunoscători pentru dinsele.

* Cardinalul Hohenlohe a cerut concediu de călătorie dela Papa și a renunțat la episcopatul de Albano. Curia romană să afle aci în fața unei probleme foarte dificilă pentru că renunțând la episcopatul, Hohenlohe a renunțat și la dignitatea de Episcop-cardinal și așa ar trebui degradat la starea de preot-cardinal. Asemenea casă până acuma încă nu s'a arătat. Se dice că cardinalul ar fi descoperit Papei dorința de-a-se retrage în mănăstirea benedictinilor în München. Visita cardinalului la Döllinger a produs cea mai rea impresiune în Vatican.

* Alegere de membrii clericali în *sinod. protop. al Tincei*. Despre acest act ni se trimite următoarele: Cu câtă bună înțelegere și iubirea frățescă trebuie se domine între credincioșii bisericii cu atât mai vârtos trebuie se domine acestea între preoți căci acestea le vestesc ei în toate zilele credincioșilor ca primele datorințe creștinești. Preoții sunt conducătorii sufletești ai poporului, și deci cu câtă preoțimea va fi mai liberă de viciu cu atât credincioșii vor avea în ea mai escelente modele de viață. Înaintarea poporului devine ilusorică dacă preoții vor da exemple de ură și discordie între sine. Discordia s'a putut observa între preoții din părțile

Tincei și alta dată, dar mai ales cu ocaziunea alegerii membrilor din cleru pentru sinodul protopesc al Tincei, ținută în 10/22 Octombrie, a. c. în urmarea ordinațiilor mai înalte — cu care ocaziune din 30 de preoți ce sunt în tractu au fost de față 23 și onore excepțiilor au fost prezentați fără reverenți — în nisce rocuri în câtă se părea că nu-să preoți — și mai ales preoții mai bătrâni dela cari cei tineri trebuie se iee exemple; dar acesta nu e tréba mea ci credu a Venerabilului Consistoriu orădanu, carele pôte vedea cum se respectă circulariul datu în estu merit. Dar se vin ad rem. Făcându-se chemarea Duchului sântu colegiul de alegere la convocarea presidului se constitui, alegânduși notariu și doi bărbați de încredere, când éta discordia își arată gherele — adică nu se poteau înțelege ca pe unu pătrariu de oră sau pe o jumătate să se suspendă ședința pentru conțelegerea frățescă; făcându-se votizarea s'au decisu cu 17 voturi contra 6 voturi că într'unu patrariu de oră se pot face conțelegerile pentru scurtimea timpului. Cei 6 preoți însă eșiră din biserică nevoindu a se conțelega cu cei 17 în lăuntru bisericii. După redeschiderea ședinței de alegere venindu cei 6 preoți în lăuntru bisericii, astfelu au fost consultați — în cât unulu pentru toți — a începutu în prezența Domnului Protopresbiteru ca președintele colegiului de alegere, a batjocori pre cei 17 preoți, împunându-le corupțiune și propuse a nu se ține acum alegerea că vor cere învestigațiune disciplinară în contra lor și că vor protesta. Acesta va se dice bună înțelegere, iubire frățescă, iată cine amenință! cei 17 preoți au suferitu toate în liniștea cea mai mare. Domnulu Protopresbiteru pe carele îl putem numi cu dreptu cuvântu tipulu blândeții încă nu le-au ținut nici unu cuvântu ci a pus la votu propunerea de mai sus și cu 17 voturi contra 6 s'a decisu ținerea alegerii, carea alegere a decursu în cea mai bună ordine, dar numai după ce cei 6 preoți cari vedându pre cei 17 că sunt corupți de Duchulu bune înțelegeri și alu iubirei frățesci au părăsitu biserica abținându dela dreptulu de alegere. Cu astfelu de bună înțelegere și iubire frățescă nu vor pute lucra Dloru pentru luminarea poporului. Ei ca omeni constituționali trebuiau să se supună votulu majorității nu se părăsescă biserica. Speru însă, că la alta ocaziune toți vor fi deopotrivă inspirați, de buna înțelegere și iubirea frățescă și așa toți împreună vom lucra în viaa Domnului. P.

* Societatea de lectură dela institutul teologic din Aradu s'a reconstituitu pe anul școlastic 1883/84 în ședința sa ținută în 9 a. l. c. Tinerimea, cu acesta ocaziune, alesă de președinte pe Rev. D. Vasiliu Mangra prof. de teologie. Ceialți membri oficiali se alésară în următoriu mod: vice-preș. Filip Teaha teol. de curs III, secretariu Dimitrie Barbu teol. c. II, notariu I. Georgiu Rusu teol. de c. II, not. II. Ioan Bozganu prep. c. IV, cassariu Vasiliu Belesu teol. c. III, bibliotecariu I. Ioan Iercanu teol. c. I, bibl. II. Iulian Butariu prep. c. IV, controlori Andreiu Marchisu prep. c. III. Dimitrie Barbu, sec.

* Familia în Englitera. Tata, în Englitera, este unu stăpănu absolutu; elu e aproape unu tată ca în anticitate. Mama d'abia acum începe să se emancipeze. În timpul d-nei de Stael, ea nu apăria de cât unu momentu în salon pentru a oferi o cească cu ceaiu invitaților bărbatulu său. Chiar și astăzi, ea nu joca de cât unu rol secundaru în familie. Ea

nu are autoritatea mamei de la noi; fiul are mai multă de cât dânsa. Unu fiu de văduvă este aici unu capu de familie, mai cu sêmă în aristocrație, în care titlul și bunurile nealienabile legate de elu, sunt ale lui și numai ale lui. Cuvântul *lord* însemnă în limba anglo-saxonă *acela care procură pânea, stăpînul*; *lady* însemnă *aceea care împarte, servitorea*. Unu fiu nu sârută nici odată pe tatăl sêu; numai rar pe mama sa. Își strângu mânil, efusiunea nu merge mai departe. Unu fiu englez aru crede că se abate de la demnitatea sa mângăind, lingușind pe mumă sa. La noi de cele mai multe ori, ea devine confidenta filor. Ferit'a Dumneșu să se audă de așa ceva în Englitera. Englezul e virtuosu, de totu virtuosu. În țera lui, mijlocia nu e cunoscută. Acesta e unu principiu ce se respectă în tôte împrejurările vieței. În familia engleză, nu se cunoșce intimitatea expansiunea; reținerea și gena; amicitia, nu amorul. Grație amorului fiului pentru mamă, Francezul e mai amabil de cât tînărul Englez, dar și mai efeminat; acestu din urmă e mai solidu, mai independentu și mai bărbatu. (Impart.)

* **Societatea de lectură a clericilor gr. or. rom.** din Caransebeșu în adunarea sa din 29 Septemvre a. c. c. v. s'au constituitu în următorulu mod: președinte St. Dnă profesor de teologie Petru Popovici, vice-președinte Ioachim Meda, clericu a. III, notariu corespondinte Atanasiu Barbon clericu a. III. notariu ședințialu Romulu Popovici cl. a III, casarariu Teodoru Câmpianu cl. a II. bibliotecariu I. Petru Bălu cl. a II, bibliotecariu II Iosif Tămășel cl. a I. membrii comitetulu: Ioan Sferococ cl. a III. Virgilu Lugojan cl. a III. Dimitrie Popoviciu cl. a. III, Vasile Popoviciu cl. a. II. George Radulescu cl. a. II, Constantin Ciolacu cl. a. I., Alesandru Luchici cl. a. I și George Popescu cl. a. I.

* **Mulțemită publică.** Dlu Iosif Moldovanu învătariu carele a avutu bunătate de a colecta, precum și P. T. Domni binefăcitorii, cari în desolata mea stare n'au întrelasatu a-mi da mâna de ajutoru prin contribuiri maritimose, spre am pot depune după cuvîntă creștină spre repausul eternu pe uniculu meu fiu Traianu care după talentulu doveditu ea micu școlariu speram în elu rașemulu bătrânelor, — primescă prin aceste puține șiruri adênca mea recunoștință, și pentru ca atari binefaceri se nu fie date uitari, imi permitu a face On. publicu română cunoscute numele acelor Domni binefăcitori și anume: Dlu Coriolanu Brediceanu adv. 5 fl. Dlu Iosif Moldovanu inv. 1 fl. Dl. D. G. 1 fl. Dlu Simeon Popetu 1 fl. Dl. Georgiu Martinescu 1 fl. Dl. Teodoru Papu 1 fl. Dl. Constantin Udria 1 fl. Dl. Vasiliu Buciu 1 fl. Dl. Teodoru Creciunu 1 fl. suma totală 13 fl. Plecatu servu mulțemitoriu *Ioanu Lazaru m. p.*

CONCURSE.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriu diecesanu alu Caransebeșulu din 7. Septemvre a. c. Nr. 510 S. se escrie concursu pentru ocuparea postulu de învătariu la școla rom. gr. or. din *Jurgiova*, protopresbiteratul Oraviței, cu terminulu de concursu până inclusive 13. *Noemvre a. c. st. v.*

Emolumintele împreunate cu acest post sunt: a) salariulu 300 fl. v. a. b) pentru scripturistica 4 fl.

c) pentru conferințe 6 fl. d) cuartiru liberu în edificiulu școlei e) folosirea grădinei intravilane de 800 □.

Doritorii de a ocupa acest post învătoreșcu sunt poștiți a produce următoarele documente: 1) Estrasă de botez cu că sunt români gr. or. 2) Testimoniu cum că au absolvatu pedagogia într'unu institutu din Metropolia noastră 3) Cum că au cunoscînță de limba magiară și germână încât se potă satisface în școlă și trebuințelor poporulu; 4) dorița comitetulu parochialu este ca competenți se fie pedagogi tineri respective învătari, cari n'au etatea peste 30 ani.

Recursele astfelu instruate, adresate comitetulu parochialu, au a se trimite P. On. Domnu protopresb. și inspectoru școlar districtual Andrei Ghidiu în Oravița-montană.

Comitetulu parochialu.

în conțelegere cu protopresbiterulu tract. ca insp. școl. district.

NB. Comuna bisericeșcă Jurgiova este îndătorată a se îngriji pentru încăldirea școlei de învățămînt și a cuartirulu învătoreșcu. Ce privesce condițiunea din punctulu 4) nu va eschide cualificațiunea corespunșătoare și dovedită a concurenților cu etatea preste 30 de ani.

Andrei Ghidiu m. p.

protop. și insp. școl.

Pentru deplinirea postulu de Capelanu din *Ciclova-română* Comitetulu Carășu-Severinu protopresbiteratul Bisericei-albe, prelângă neputinciosulu parochu M. O. D. Ioane Petroviciu, se escrie concursu cu terminu până în 23 *Octombre* 1883 c. v. în carea diuă va fi și alegerea.

Alegândulu capelanu are ase bucura: a) Birulu preoțescu în natură a treia parte. b) Din ștola usuată iarăși atreia parte c). Și în fine din sesiunea parochială din așa numitele locuri „morminti și Periși (Vraniușul sec) asemenea atreia parte.

Doritorii de a ocupa acestu postu de capelenă sunt avertisati aș trimite recursele lor bine instruate prescrișelor statut. org. bis. și regulamentulu pentru parochii On. Comitetu par. la adresa Prea On. D. Iosif Popoviciu Protopresbiteru în Iamă celu multu până în 20 *Octombre* 1883 c. v.

În fine recurenții cari voescu a ocupa acestu postu de capelenă sunt poștiți ase presenta în s. bisericeă în vre-o Duminecă sêu sêrbătoare de aș areta desteritatea în cantu și oratorie.

Ciclova rom. 29 Maiu 1883.

Comitetulu parochialu.

în conțelegere cu P. O. D. protopresbiteru **Iosif Popoviciu.**

Pe basa ordin. consistoriulu Caransebeșianu Nr. 249 s. pentru ocuparea postulu de adiunct, la școla gr. or. din *Barbosu*, în protop. Lugoșulu, cutulu Carășu-Severinu, se escrie concursu cu terminu până la 26 *Octombre* vechiu a. c. în care diuă se va ține și alegerea.

Emolumintele sunt: 200 fl. v. a. salariu anualu, 20 metri de lemne din care are ase încăldi și școla, 5 fl. scripturistica. 10 fl. pentru conferințele învătoreșci și cortelu liberu cu grădină de $\frac{1}{2}$ jugeru.

Recursele au a-se adresa catra on. comitetu parochialu gr. or. în *Barbosu* și a-se espeda Pré On. D. Georgiu Pesteanu protopp. în Lugoș.

Comitetulu parochialu.

în conțelegere cu D. protop. și inspectoru școlar.